ANG Bayan
Pahayagan ng Partido Komunista ng Pilipinas
Pinapatnubayan ng Marxismo-Leninismo-Maoismo

Edisyong Hiligaynon
Tuig LIII No. 16
Agosto 21, 2022
www.cpp.ph

EDITORYAL

Sa pagbato sang masa kag hangaway, pagapaslawon ang maduguon nga gera sang AFP

Ginmandu sining karon lang sang bag-o nga gindesignar ni Ferdinand Marcos Jr nga hepe sang Armed Forces of the Philippines (AFP) nga labing padasigon pa ang kumpas sang mga operasyon sini batuk sa Bagong Hukbong Bayan (BHB). Tuyo kuno sining mandu nga "tapuson gilayon kon masarangan" ang rebolusyonaryo nga armadong paghimakas.

Mas malala nga terorismo sang estado, pagpamigos kag pagpaantus sa masa ang pat-ud nga idul-ong sang pagpasingki nga ini sang mga operasyon sang AFP. Kadungan sini ang minimum nga kusog-batalyon nga operasyon pangkombat batuk sa hangaway sang banwa, nga may suporta sang wala-pili nga pagpamomba halin sa kahanginan kag pagpanganyon. Ini na ang ika-anum nga tuig sang todo-larga nga mga opensiba sang AFP nga nag-umpisa sa ginbansagan nga Oplan Kapayapaan sang AFP nga nangin Oplan Kapanatagan katuwang ang Philippine National Police (PNP).

Sandig sa hubog nga estratehiya nga "hubsan ang dagat agud madakup ang isda," nagsabwag ang mga pasistang tropa sang brutal nga kampanya sang pasipikasyon, pagpamigos, saywar kag paniktik batuk sa masang mangunguma kag mga minoryang pumuluyo. Tuyo sini nga kugmaton, piangon sa kahadlok, lupigon ang nagabato nga diwa kag pwersahon ang masa nga isurender ang ila mga kinamatarung kag handum.

Baliskad sa mga layi sa gera, ginasakup sang mga armadong suldado ang ginatos nga mga sibilyang komunidad kag ginapunggan ang tagabaryo sa ila paghinari-hari. Ginadugmok ang paghiliusa sang masa agud mas madali sila nga tapnaon. Ginakontrol ang tanan nga hulag sa baryo, lakip ang pagtalana sang kadamuon nga bugas nga pwede baklon, ang kalaba sang limitadong oras o mga adlaw nga pwede magtrabaho sa uma.

Ginpuntirya sang AFP ang mga ligal nga organisasyong masa kag ila mga lider nga pilit nga ginaumid sa armado nga rebolusyonaryong hublag. Ini agud paggwaon nga may rason ang armadong pagtapna sa mga sibilyan kag ila mga kinamatarung. Sa disoras sang gab-i, guban-guban sang mga pasistang suldado ang nagasalakay sa kabalayan agud kugmaton ang pumuluyo kag piliton sila "mag-ako". Wala-tuo ang mga kaso sang pagpatay, pagdukot, kag pagtortyur agud puludhon ang masa sa poder sang militar.

Sa lima ka tuig, masobra 20,000 na ang ginparada sang AFP nga mga "nagsurender", nga ginapagwa nga mga katapu sang BHB (bisan siling nila sa umpisa nga wala sang 4,000 ang katapuan sang hangaway sang banwa). Sa badyet nga ayuda nga ₱65,000 kada isa, masobra ₱1.3 bilyon na ang ginbuhos nga pondo sang gubyerno sa padihut nga saywar. Sa kongkreto, masami pila ka kilo nga bugas kag delata na lang

ang ginabaton sang mga tawo. Sa kadaku sang ila ginakawat diri, lakip na halin sa pila ka bilyong piso nga badyet para sa pagpasemento sang mga kalsada, pursigido gid ang AFP sa ila pagpang-ipit kag pagpwersa sa tagabaryo.

Nagsala gid ang AFP sa paglaum nga sa sini nga paagi lubos nila nga mapatay ang diwa nga nagabato sang masa. Ang matuod, tuman kadalom ang ginatanom nila nga kaakig sa tagipusuon sang masa. Madamo sa ginpaluhod kag ginpaduko sang mga pasistang suldado ang labing nagasingkal ang paghandum nga magtindog, ibayaw ang ila dungog kag pangapinan ang ila mga kinamatarung kag pangabuhian.

Sa bilog nga pungsod, madamo sa ila ang nagapadayon sa tago nga pagpakig-angot sa hangaway sang banwa agud makigbuligay kon paano magpangapin kag batuan ang pasista nga pagpamigos. Indi maubos ang kadamuon sang may gusto magentra sa BHB.

Sa nagligad nga mga tuig, nahimo sang kadam-an sang BHB nga pangibabawan kag paslawon ang ginlunsar nga mga daku nga opensiba sang AFP sa bilog nga pungsod. Pamatuod ini nga nagapabilin nga madalom kag malapad ang ginaangkon nga suporta sang BHB halin sa masang mangunguma kag pumuluyong Pilipino. Ginapalig-on sini ang panindugan kag determinasyon sang mga Pulang hangaway nga magpursiger sa dalan sang armadong rebolusyon sa pihak sang tanan nga kabudlayan kag sakripisyo.

Lubos ang pagtinguha sang tanan nga yunit sang BHB nga ipabilin ang hugot nga paghiliusa sang hangaway kag masa. Samtang ginapalig-on ang mga natukod nga rebolusyonaryong organisasyong masa kag mga sanga sang Partido, labi nga ginapalapad ang mga prenteng gerilya o nagatukod sang mga bag-o. Sa sini, napalapad ang erya para makalunsar ang BHB sang mga taktikal nga opensiba kag mapwersa ang AFP nga unaton ang pwersa kag ihayag ang mga manipis nga bahin sini.

Yabi sa paghiliusa sang masa kag sang hangaway sang banwa ang pagpasulong sang rebolusyong agraryo para batuan ang nagkalainlain nga porma sang pyudal nga pagpanghimulos. Dapat itumod ang mga pagbato para panubuon ang renta sa duta, dulaon ang usura kag agumon ang matarung nga presyo sang ila mga produkto sa uma. Ang pagpasulong sang rebolusyonaryong programa sa reporma sa duta ang hugot nga nagabugkos sang hangaway sang banwa kag masa.

Dapat pabaskugon kag palaparon ang pagpakig-away gerilya agud pangapinan ang masa batuk sa armadong pagpanalakay sang kaaway. Dapat man pataason ang ikasarang sang mga yunit milisya nga mag-inisyatiba sa paglunsar sang mga taktikal nga opensiba agud mapapagsik ang armadong pagbato sang masa sa madamu nga lugar. Sa bahin sang BHB, dapat sige-sige nga magrekrut sang ginatos nga bag-o nga mga Pulang hangaway, maglunsar sang mga paghanas sa pulitiko-militar, ipabilin nga mataas ang disiplina, kag pabaskugon ang panindugan pang-ideolohiya.

Samtang ginapabaskog ang mga pangmasang paghimakas sa kasyudaran, dapat lubos nga suportahan man sang mga mamumugon, mga estudyante kag propesyunal sa kasyudaran ang mga paghimakas antipyudal kag antipasista sa kaumhan. Dapat nila nga buligan ang masang mangunguma nga dalhon sa pungsodnon kag internasyunal nga atensyon ang kahimtangan kag mga pagbato sa kaumhan. Dapat direkta sila nga magkadto sa kaumhan agud magpasakup sa kahublagan antipyudal, subong man, sa armadong paghimakas.

Sa atubang sang nagasingki nga krisis nga ginapatingkad sang nagatimbuok nga presyo sang pagkaon kag mga balaklon, kag labing manubo nga suhol kag kita sang masang mamumugon kag mangunguma, labi nga nagakahagmak ang masang mangunguma, mamumugon kag anakbalhas sa pag-antus kag gutom. Sa kaumhan, labi pa nga nagalubha ang kahimtangan sa atubang sang lapnagon nga pagpang-agaw sang mga dumuluong nga korporasyon nga ginasuportahan sang pasistang militar.

Ang krisis sang nagaharing sistemang malakolonyal kag malapyudal matambok nga duta para sa armadong rebolusyon. Daku nga hangkat, kon amo sa BHB kag sa masang Pilipino nga batuan, paslawon kag pangibabawan ang nagapasingki nga kontra-rebolusyonaryong gera sa idalom sang rehimeng Marcos, kag isulong ang pungsodnon-demokratikong handum sang pumuluyong Pilipino. AB

ANG Bayan

Tuig LIII No. 16 | Agosto 21, 2022

Ang Ang Bayan ginabantala sa lenggwahe nga Pilipino, Bisaya, Iloco, Hiligaynon, Waray, Ingles kag Espanyol. Nagabaton ang Ang Bayan sang mga kontribusyon sa porma sang mga artikulo kag balita. Ginabuyok man ang mga bumalasa nga magpaabot sang mga saway kag rekomendasyon sa ikauswag sang aton pahayagan.

Kaundan

Ang Ang Bayan ginabantala duha ka beses kada bulan sang Komite Sentral sang Partido Komunista ng Plipinas.

ang.bayan@cpp.ph @cpp_angbayan1

Napaslaw ang mga pekeng pagpasurender nga ihamulag ang pumuluyo sa rebolusyon

Ginapabugal sang Southern Luzon Command (Solcom) sang Armed Forces of the Philippines (AFP) kag sang Philippine National Police (PNP) sa Calabarzon (Cavite-Laguna-Batangas-Rizal-Quezon) kag Mimaropa (Mindoro-Marinduque-Romblon-Palawan) ang tuman kadamo kuno nga "nagsurender" nga katapu sang Bagong Hukbong Bayan (BHB), milisyang bayan, rebolusyonaryo nga organisasyong masa kag mga kadre sang Partido sa Southern Tagalog (ST). Ginhimo ang amo nga pagpahambog samtang duguon ang ila kamot bunga sang malaparan nga mga paglapas sa tawhanong kinamatarung kag pagsabwag sang kagamo kag kahadlok sa mga komunidad.

Sa tuig 2021, ginreport nga may 368 kaso sang pilit nga pagpasurender sa rehiyon sang ST. Antes "magsurender", nag-agi ang mga biktima sang pagpamahug, intimidasyon kag pagpaniplang sang mga suldado kag mga kahimbon o ginpilit sini nga mga lokal nga upisyal.

Naagyan ini sang Baryo Matatag sa isa ka prenteng gerilya sa ST nga ginpundar halin sa kadalag-an sang rebolusyong agraryo. Sa idalom sang rehimeng Duterte, nagsingki ang kampanya nga "pagpasurender" kag saywar sa lugar.

May pila nga nasuhulan sang kaaway nga gingamit nga mga aset nga ginakuhaan sang impormasyon bahin sa Pulang hangaway kag mga rebolusyonaryo nga organisasyong masa sa baryo. Naglab-ot ini sa pagpang-ipit sa mismo nga tagabaryo kag pila ka engkwentro sa tunga sang AFP-PNP kag BHB.

Pagsaway kag pagbawi

Pagkatapos tasahon sang natungdan nga Komite sang Partido ang kahimtangan sang Baryo Matatag gilayon ini nga nagpatuman sang tikang agud bawion ang baryo kag liwat nga buhion ang mga organisasyon diri. Nangin ubay sini ang bilin sang Partido nga kon pumuluyo ang naimbolbar, ipatuman ang indi makahas nga paagi sang paglubad sa mga kontradiksyon, kundi, mapasensyuso nga hilikuton pangpulitika kag pagsawayanay.

Nagpadala sang isa ka tim sang BHB para irekober ang Baryo Matatag. Mahalong ang mga Pulang hangaway labi na nga nabatyagan nila ang epekto sang pasistang saywar kag pagpanamad batuk sa hangaway sang banwa. Nahibal-an nila nga ginhiluan sang kaaway ang pamensaron sang mga residente para madulaan sila sang pagsalig sa hangaway.

"Ang luyag sang kaaway nga gamiton kamo batuk sa mga kaupod kag inyo nga kasimaryo," paathag sang mga kaupod.

Kadungan sini, gin-athag nila nga may salabton ang sin-o man nga nagpagamit sa kaaway sa paniktik kag pagbato sa rebolusyonaryong hublag kag pumuluyo. Kinahanglan atubangon sang mga ini ang ila kaso sa korte sang pumuluyo. Pero, gintuhay man sang mga kaupod ang mabug-at sa mamag-an nga pagkasala sa pumuluyo kag gubyerno sang pumuluyo.

Ginpaathag sang mga kaupod ang sistema sang hustisya sa idalom sang gubyerno sang pumuluyo, ang basehan sang kaso sang mga ginaakusar kag ang nagakaigo nga silut sang mga ini. Madamo sa mga natumod nga nagpagamit sa kaaway pero mapainubuson nga nag-ako sang pagkasala kag tampad nga naghinulsol ginhatagan sang ligwa nga magbag-o.

Ginkalipay sang tagabaryo ang pamaagi sang mga kaupod kag lubos nila nga ginhakos ang mga desisyon.

Pagpanadlong

Nangin tungtungan sang pagpanadlong sa Baryo Matatag ang ila inagihan sa rebolusyong agraryo.

Magkatuwang nga ginbalikan sang hangaway kag tagabaryo ang ila paghimakas para sa duta kag mga kadalag-an nga naagum halin diri. Dekada 1980 sang ginlunsar ang paghulag para bawion sang masang mangunguma ang duta sa Baryo Matatag. Magkatuwang ang BHB kag tagabaryo sa pag-atubang sa mga armadong maton kag militar nga suluguon sang agalon nga mayduta.

"Kon indi bangud sa rebolusyong agraryo, wala naton mapakaon ang aton pamilya," suno pa sa isa ka tigulang nga residente. Wala gid ang pila ka libo kag mga promisa nga proyekto sang kaaway kumparar sa mga duta nga ulumhan nga ginpangabudlayan naton nga ipakigbato."

Santo sa desisyon sang korte sang pumuluyo, ginhatagan sang ikaduha nga kahigayunan ang pila nga mga ginpamatbatan. Nagserbi nga "silut" ang pagbalik sang duta nga ginatalauma nila sa organisasyon kag pagpaidalom sini sa komunal nga ulumhan sang baryo. Magapasakup sila sa kolektibo nga pagtalauma bilang kabahin sang pagpanibag-o sang kabuhi.

Pagkatapos tigayunon ang korte sang pumuluyo naguba ang pader nga daw nagseparar sa Baryo Matatag kag BHB sa pila ka panahon. Gintungdan sang kada isa ang tagsa nila ka bahin agud magtadlong ang may mga kahinaan kag nakasala. Ginlunsar ang mga pagtuon, hilikuton pangproduksyon kag serbisyo medikal bisan sa tunga sang mabaskog nga operasyon militar. Liwat nga napaandar ang organisasyong masa kag nakatungod ang tagabaryo sang mga rebolusyonaryong hilikuton.

Naglapnag sa iban nga baryo ang balita sang kadalag-an sa Baryo Matatag. Gindula sini ang kahadlok

Sundan sa pahina 4

803rd IBde, ginpaslaw sang BHB-Northern Samar

GINPAHAYAG SANG BAGONG Hukbong Bayan (BHB)-Eastern Visayas ang nagasulunod nga armadong aksyon nga ginlunsar sang mga yunit sini batuk sa 803rd IBde umpisa Abril tubtob Hulyo.

Sang Abril 3, gin-ambusan sang BHB ang kontra-insurhensya nga yunit sang pulis sa Barangay San Miguel, Las Navas. Tatlo ka pulis ang napatay kag apat ang napilasan.

Isa ka adlaw antes sini, gin-ambus sang BHB ang yunit sang 3rd IB sa Barangay Lakandula, Las Navas. Duha ka suldado ang napatay. Sang Mayo 10, napatay naman sa espesyal nga operasyon sang BHB ang kumander sang tropa nga nagalunsar sang Retooled Community Service Program sa Barangay San Francisco, Las Navas.

Sa amo gihapon nga banwa, nakadepensa kag nakamaniobra ang mga yunit sang BHB sa apat ka engkwentro nga naagyan sini umpisa Hunyo 3 tubtob 22. Indi magnubo sa 14 ang kaswalti sa kubay sang mga suldado.

4 nga madre kag 12 iban pa, ginkiha sang "pagpondo sa terorismo"

APAT KA MADRE sang Rural Missionaries of the Philippines, isa ka abugado kag 11 iban pa ang ginkasuhan sang Department of Justice (DoJ) sang "pagpondo sang terorismo" sang Agosto 17. Ang mga ginkiha amo sanday Mary Louise Dumas, Maridel Solomon Fano, Hanelyn Caibigan Cespedes, Emilio Gabales, Ma. Fatima Napoles Somogod, Evelyn Lumapas Naguio, Jhona Ignilan Strokes, Melissa Amado Comiso, Aldeem Abroguena Yanez, Aileen Manipol Villarosa, Czarina Golda Selim Musni, Angelie Magdua, Sister Augustina Juntilla, Sister Maryjane Caspillo, Sister Emma Teresita Cupin kag Sister Susan Dejolde. Si Musni sekretaryo sang Union of People's Lawyers in Mindanao. Wala sang ginpagwa nga dokumento ang DoJ angut sa mga akusasyon sang duha ka "saksi" nga ginbasehan sang kaso batuk sa ila.

Sa isla sang Negros, wala gihapon sang untat ang pagpanglighot sang militar. Ginpatay sang 94th IB ang isa ka mangunguma nga residente sang Sityo Bulasot, Barangay Buenavista, Himamaylan City, Negros Occidental sang Agosto 8.

Ginpalayas man sang mga suldado ang mga tumandok nga Maghat-Bukidnon sa barangay kag iligal nga gin-okupar ang ila nga mga balay. Ginlagas nila ang mga bata kag pamatan-on nga ginbutang-butangan nga mga anak sang mga Pulang hangaway.

Sa Negros Oriental, iligal nga gin-aresto sang Agosto 9 si Roldan Baydal, isa ka drayber sang habal-habal kag mangunguma sa Sityo Punong, Barangay Trinidad, Guihulngan. Ginpalukpan sang 62nd IB sa separadong insidente sang Agosto 16 kag 17 sanday Boyet Cezar, Marjun Mahinay, Onil Gonzaga kag Jercel Gonzaga sa pareho nga syudad kag ginransak ang balay ni Lary Gelia. Sa Moises Padilla, ginransak man ang balay ni Ronnie Pasid.

Sa Northern Samar, iligal nga gin-aresto sang Hunyo si Enriquetta Toling, isa sa kilala nga biktima sang Sag-od Masscre kag residente sang Barangay Sag-od, Las Navas. Lakip siya sa 22 residente sang barangay nga gin-obligar sang militar nga magreport sa kampo antes sini.

Halin sa pahina 3

sang pumuluyo nga napilitan nga "magsurender" kag ginhatagan sila sang kumpyansa nga magpalapit sa BHB. Sa kamatuoran, boluntaryo nga nagpalapit sa Pulang hangaway ang mga myembro sang organisasyon nga gintukod sang AFP-PNP sa katambi nga baryo para magsaway sa kaugalingon. AB

Martsa-pagdumdom sa Adlaw sang mga Tumandok. Kadungan sang pagdumdom sa Pangkalibutanon nga Adlaw sang mga Tumandok sang Agosto 9, nagmartsa ang mga grupo sang pungsodnon nga minorya padulong sa upisina sang National Commission on Indigenous Peoples sa Quezon City. Ginpakamalaut nila ang wala sang pili nga iligal nga pag-aresto, tortyur kag pagpamatay sa mga tumandok.

Martsa batuk sa Golden Rice sa Panay. Nagpiket ang mga grupo pangkapalibutan kag ikaayong lawas sa atubang sang lokal nga upisina sang Department of Agriculture sa Iloilo City para pamatukan ang padihot sang paggamit kag pagpalapnag sang *golden rice* sa isla.

Sa Bicol, gintukod ang isa ka alyansa batuk sa Golden Rice, ang SIKWAL-GMO (Bicol Alliance Against GMO) sang Agosto 8 sa Naga City. Suno sa mga nagpartisipar, ang mga makabenepisyo lang sa *golden rice* amo ang transnasyunal nga mga korporasyon.

Piket sa Korte Suprema. Gindunganan sang isa ka piket ang pagpasaka sang petisyon para sa Writ of Amparo sa Korte Suprema sang Agosto 10. Nagkadto sa korte ang mga kapamilya sang gindukot nga mga aktibista kag organisador nga sanday Elizabeth "Loi" Magbanua, Alipio "Ador" Juat, Elgene Mungcal, kag Ma. Elena "Cha" Cortez Pampoza.

Protesta batuk sa pagpasilabot sang US. Nagkadto sa Mendiola sa Maynila ang mga progresibong grupo sang Agosto 6 kadungan sang pulong nanday US Secretary of State Anthony Blinken kag Ferdinand Marcos Jr sa Malacañang. Panawagan nila ang pagbasura sa indi patas nga mga tratado sa tunga sang Pilipinas kag US pareho sang Visiting Forces Agreement kag Mutual Defense Treaty nga nagalapak sa pungsodnon nga soberanya sang pungsod.

Pagpamomba kag pagpanganyon, salot man sa kapalibutan

Pormal nga gin-atras sang 303rd IBde sang Armed Forces of the Philippines (AFP) sang Agosto 8 ang plano sini nga himuon nga "test site" sang pagpamomba ang Mt. Mandalagan nga sakup sang Barangay Minapasuk, Calatrava sa Negros Occidental. Ini pagkatapos nga nagprotesta sa plano ang mga residente kag lokal nga ahensya sang Department of Environment and Natural Resources (DENR), subong man ang pila ka upisyal sang lokal nga gubyerno. Ang amo nga bukid kabahin sang Northern Negros Natural Park (kabilugan nga lapad: 80,454.5 ektarya), isa ka protektadong erya kon sa diin nagapuyo ang madamo nga klase sang hayop kag tanom nga makit-an lang sa isla.

Sa iban nga bahin sang pungsod, ginasamad sang mga pagpamomba kag pagpanganyon sang AFP ang protektado kag indi protektadong mga sentro sang *biodiversity*. Ginatawag nga sentro sang *biodiversity* ang mga lugar nga nagaangkon sang manggaranon nga resorsa nga mineral, kagulangan, tanom kag hayop. Diri makit-an ang mga pispis kag iban pang hayop nga malapit na nga madula, subong man sang mga tanom nga makita lang sa pungsod. Madamo nga komunidad sang minoryang pumuluyo ang nagakabuhi sa mga resorsa sa kagulangan sini. Ini man ang *watershed* o ginakuhaan sang tubig sang mga nagapalibot nga munisipalidad kag syudad.

Madamo na ang mga pagtuon indi lang sa malain nga epekto sang mga pagpamomba, kundi lakip ang masunson nga pagpalupad sang mga *drone*, sa kagulangan kag mga nagakabuhi diri. Luwas sa halit nga ginadulot sang mga bomba sa mga sibilyang komunidad, ginatublag sang gahod sang mga eroplano, helikopter kag *drone* pangsarbeylans (nga masunson pila ka oras nga nagalayag sa ere) ang natural nga siklo sang talunon nga mga hayop, labi na sang mga pispis. Lapas ang pagpanamad nga ini sa kinamatarung sang pumuluyo sa isa ka balansyado kag mapagros nga ekolohiya.

Makitid nga proteksyon

Sa kabilugan, masobra 7 milyong ektarya lang sang kadutaan, mga suba kag kadagatan sa Pilipinas ang ginakabig nga protektado. Mga malapad nga yabi nga sentro sang *biodiversity* ang wala proteksyon bangud sa interes kag mga operasyon diri sang mga dumuluong kag lokal nga manugdambong. Bisan ang mga protektado ang una na nga ginkalbo kag ginsamad sang mga daku nga kapitalista nga pagpangtroso kag pagmina sa nagtaliwan nga siglo. Talagsa na ang mga lugar sang *biodiversity* nga may *old forest growth* o daan nga kagulangan.

Lakip sa mga lugar nga ini ang Samar Island Natural Park nga may lapad nga 335,105 ektarya kag nagasakup sa mabukid nga bahin sang Las Navas kag Catubig. Sang 2019, naghulog ang AFP sang mga bomba malapit sa Mt. Capotoan nga nagtay-og sa duta kag nagbilin sang 100-metros nga lapad nga buho.

Sa Mindanao, daku nga numero sang pagpamomba ang ginreport sa Ang Bayan ginhimo sa nagkalainlain nga bahin sang Mt. Pantaron (sakup: 1.24 milyong ektarya). Diri makit-an ang isa sa pinakamalapad nga nabilin nga daan nga kagulangan sa pungsod. Indi protektado sang layi ang kabukiran nga ini sa pihak sang mga ginproponer nga layi kag panawagan nga nagplastar sini. Lakip diri ang panawagan sang mga minorya sa Talaingod, kon sa diin 6,000 ektarya pa ang daan nga kagulangan ang makit-an.

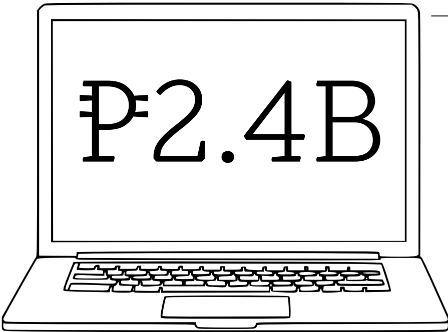
Sa Bukidnon, ginpabugal sang NTF-Elcac ang pagkasunog sa putuk-putukan sang Mt. Tago (lapad: 13,341 ektarya) sa pagpamomba sang AFP sang Nobyembre 2021. Tatlo pa nga kabukiran (Mt. Kimangkil, Mt. Lumot kag Mt. Tangkulan) ang ginbomba sang AFP sa nagkalainlain nga panahon. Ang mga kabukiran nga ini may gintingub nga kalaparon nga 43,835 ektarya nga ginaproponer man nga ideklarar nga protektado kag kabigon nga kasugpon nga *habitat* sang protektadong Mt. Kitanglad (47,234 ektarya) kag Mt. Kalatungan Range (22,225 ektarya). Sa Misamis Oriental, indi luwas ang Mt. Balatukan Range (8,437 ektarya) sa pagpamomba kag pagpanglighot sang militar.

Sa rehiyon sang Davao, tatlo ka protektadong lugar (Mt. Hamiguitan, Mainit Hotspring Protected Landscape kag Aliwagwag Protected Landscape) ang may sakup nga mga bahin sang Compostela Valley (Davao de Oro).

Sa mga lugar sang Bangsamoro, paliwat-liwat man ang pagpamomba kag pagpanganyon sang AFP sa Liguasan Marsh kag kabukiran sang Mt. Daguma sa bahin sang Sultan Kudarat.

Sa Luzon, ginbomba sang 2017 sang 202nd IBde kag 730th Combat Group ang Mt. Banoi, isa ka kritikal nga *watershed area* nga pangunahon ginakuhaan sang tubig sang Batangas. Sa Cagayan, ginbomba ang mga tumandok nga komunidad sang Mt. Cagua nga ara sa pinakaaminhan nga punta sang Sierra Madre. AB

SA MALIP-OT NGA PULONG

gingasto sang Department of Education para sa **39,583** mahina nga klase sang ***laptop*** sa presyo nga **₱58,300** kada isa. Ang presyo sang amo nga klase sang kompyuter ara sa **₱15,000-₱22,000 lang**.

₱1.87T

ginatantya nga manggad sang pamilya Marcos sang 2021, kon ang pagabasehan amo ang uyat nila nga $5 bilyon sang 1986.

126,172

pakete sang pagkaon, bulong kag iban pa nga donasyon nga nadunot sa mga bodega sang DSWD nga para tani sa mga biktima sang bagyong Ulysses sang 2020.

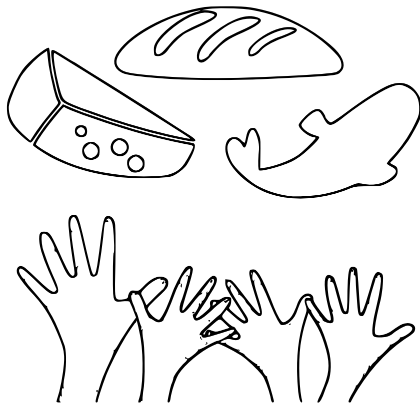
1.3 MILYON

pamilya nga imol ang ginkakas sang bag-o nga sekretaryo sang DSWD sa **4Ps** bangud "naggradweyt" na kuno ang mga ini sa kaimulon.

Ginkuhaan: *Ibon Foundation*

#UnBlockTheTruth

panawagan para ibasura ang mandu sang National Telecommunications Commission nga nagabalabag sa *website* sang mga alternatibong midya kag iban pa.

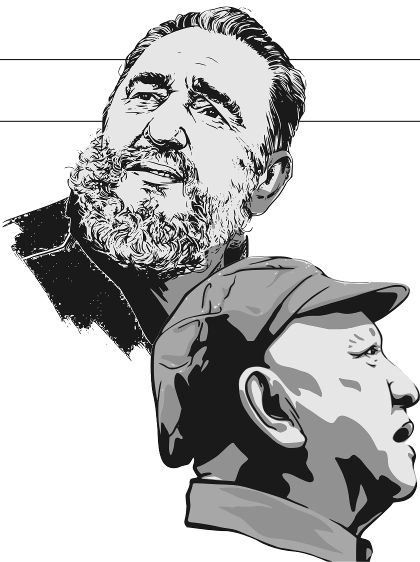
₱80/araw

o **₱12,030 kada bulan para sa pamilya nga may 5-katawo** ang gintalana sang estado nga *poverty threshold* o talaksan sang kaimulon. Bisan tuman kanubo sang talaksan, nagtaas pa gihapon ang numero sang mga imol halin 17.6 milyon sang 2018 padulong 20 milyon sang 2021.

186

numero sang lenggwahe nga Pilipino, **46 sa mga ini nagakapeligro nga mapatay kag 2 extinct** ukon **patay na**.

Ginkuhaan: *Summer Institute of Linguistics, 2022*

Fidel & Fidel

ginbun-ag sang Agosto 4, 1944 si Fidel Agcaoili, puno nga konsultant sang National Democratic Front of the Philippines samtang si Fidel Castro, lider sang rebolusyong Cuban, ginbun-ag sang Agosto 13, 1932.

Desaparecidos: mga nadula sa kadulom sang layi militar

Sining Agosto 30, pagadumdumon sa bilog nga kalibutan ang International Day of the Disappeared (Adlaw sang mga Desaparecido). Sa adlaw nga ini, dumdumon naton ang linibo nga aktibista kag mga ginabilang nga "kaaway sang estado" nga gindukot kag pilit nga gindula sang mga pwersa sang estado bilang estratehiya sang mga gubyerno para magsabwag sang teror sa bilog nga katilingban.

Suno sa International Convention for the Protection of All Persons from Enforced Disappearance, ang pwersahan nga pagdula makabig nga krimen batuk sa sangkatawhan kon ang mga ini ginahimo bilang lapnagon o sistematiko nga atake batuk sa sibilyang populasyon. Sa sini, wala sang latid ang epektibidad sang kaso batuk sa mga naghimo sang krimen, kag may kinamatarung ang mga pamilya sang mga biktima nga kalkalon ang kamatuoran sang mga pagkadula kag iinsister nga hatagan sila sang bayad-danyos.

Sa Pilipinas, ginatos ang gindukot kag tubtob-buhi na nga gindula sa layi militar ni Ferdinand Marcos Sr. Nalista sang Redemptorist Church sa Baclaran, Pasay City ang masobra 500 biktima, samtang 783 ang ara sa rekord sang William S. Richardson School of Law sa University of Hawaii. Nadeposito diri ang rekord sang paglapas sa tawhanong kinamatarung nga 101,458 nga biktima sa idalom sang layi militar sang diktaduryang Marcos, lakip ang 70,000 ginkulong, 35,000 ginpaidalom sa nagkalainlain nga porma sang tortyur, kag 3,256 ginpatay o "salvaging" (lakip ang 2,520 nag-agi sa brutal nga paagi sang pagpatay).

Una nga *desaparecido* kag iban pa

Antes pa man ang layi militar, may ara na nga una nga kaso sang *desaparecido* (tinaga nga Espanyol sang "disappeared" o nadula). Gindukot sang mga ahente sang militar si Charlie del Rosario sang Marso 19, 1971. Si Del Rosario isa sa mga nagpundar sang Kabataang Makabayan (KM) kag instruktor sa Philippine College of Commerce (subong Polytechnic University of the Philippines). May nagsiling nga ginhulog siya sa dagat halin sa helikopter pareho sa "Operation Condor" sa Latin America sang 1968 nga gindireher sang US Central Intelligence Agency.

Isa ka aktibong katapu man sang College Editors' Guild of the Philippines si Leticia Pascual-Ladlad, isa sa mga nagtukod sang UP Cultural Society sa University of the Philippines-Los Baños (UPLB) sa Laguna antes siya nangin katapu sang Samahang Demokratiko ng Kabataan. Ulihi siya nga nakita sang Nobyembre 1975.

Isa ka organisador sang pamatan-on-estudyante si Ronald Jan F. Quimpo nga kis-a naghandum nga mangin syentista o inhinyero. Pero nagbag-o ini sang makatapos siya sa Philippine Science High School kag pag-enrol sa UP. Ulihi siya nga nakita sang Oktubre 29, 1977.

"Southern Tagalog 10"

Pinakakilala sa mga kaso sang *desaparecido* ang ginatawag nga "Southern Tagalog 10". Sila ang napulo ka aktibista nga kadam-an ara sa edad 20-25 nga gindukot sang mga ahente sang estado sang Hulyo 1977 sa Makati Medical Center sa Metro Manila. Suno sa panaysayon ni Bonifacio Ilagan, isa sa tagatipon sang Campaign Against the Return of the Marcoses in Malacañang (Carmma), ini ang isa sa pinakadaku nga kaso sang pwersahan nga pagdula kag pagpamatay sa bugos nga kasaysayan sang layi militar ni Marcos Sr.

Lakip sa ST 10 amo sanday Cristina Catalla, Gerardo "Gerry" Faustino, Rizalina Ilagan, Ramon Jasul, Salvador Panganiban, Jessica Sales, Emmanuel Salvacruz, Virgilio Silva, Modesta "Bong" Sison kag Erwin de la Torre.

Sanday Sales kag Ilagan mga estudyante sang UPLB kag mga katapu sang KM kag Panday Sining. Si Ilagan, utod ni Boni Ilagan, naghalin sa unibersidad sang gindeklarar ang layi militar kag nangin organisador sang komunidad.

Ang pila nga ginabilang nga *desaparecidos* sang dekada 1970 nga nakit-an kag nahilway lakip sa mga nagpasaka sang kaso batuk sa diktador kag iya nabilin nga propyedad. Lakip sa ila sanday Elisa Tita Lubi (gindukot sang Hunyo 1975 upod sanday Juan Andres Buenaventura kag Johannes Baroso) kag Adora Faye de Vera (gindukot upod sanday Flora Coronacion kag Orlando Fidores sang Oktubre 1976). Sang 1995, upod sila sa ginhatagan sang korte sang US sang $766 milyon bilang danyos. AB

Ang nagapadayon nga pagbato sang Lumad kag Moro

Sa idalom sang layi militar natabo ang pinakagrabe nga pagpandambong sa mga kagulangan sa Far South Mindanao. Ginatos ka libo nga ektarya ang ginhatag ni Ferdinand Marcos Sr sa iya mga suod nga abyan paagi sa Timber License Agreement sang gubyerno.

Pila sa ginhatagan niya sang malapad nga konsesyon ang Mindanao Lumber Development Company o Miludeco (32,575 ektarya sa South Cotabato), Greenbelt Wood Products (45,440 ektarya sa Sultan Kudarat) kag D.M. Consunji Inc. (DMCI) –150,000 ektarya sa Daguma Range nga nagaangut sa mga prubinsya sang South Cotabato, Sultan Kudarat kag Maguindanao. Sakup sang mga konsesyon nga ini ang mga dutang ansestral sang pumuluyong Moro kag mga Lumad nga B'laan kag T'boli sa South Cotabato, kag Tiruray, Dulangan-Manobo kag Lambiangan sa Sultan Kudarat kag Maguindanao. Ang Miludeco kumpanya sang pamilya Antonino samtang ang Greenbelt pagpanag-iya ni Narciso Ramos, amay ni Gen. Fidel Ramos. Si David M. Consunji naman nangin myembro sang kabinete kag kroni sang diktador.

Ang operasyon nga pagtroso ang naghanda sang dalan para sa pagmina sa T'boli kag pila ka mga lugar sa Daguma Range. Hayagan nga pagpandambong sang DMCI sa mina kag manggad nga panublion sang kinaradto nga mga tribo nga makit-an sa mga kweba kag pila ka sagrado nga duog sang mga Lumad sa kabukiran sang Daguma.

Sa sulod sang pila ka dekada nakakonsentrar sa malapad nga kabukiran sa dulunan sang Davao del Sur kag South Cotabato ang pinakadaku nga operasyon sang pagtroso sa rehiyon. Pinakadaku sa lima nga kumpanya nga nagaopereyt diri ang Habaluyas Logging Co. Gintuyo sang kumpanya nga sudlon ang teritoryo sang B'laan ugaling ginsug-alaw ini sang pag-alsa sang mga daku nga klan sa Salnaong, Bong Mal kag S'banken.

Sa pagpakigbuligay sa mga yunit sang Bagong Hukbong Bayan (BHB) nga nagahulag sa lugar mas naglig-on ang paghiliusa sang tribo sa pihak sang mga mabaskog nga operasyon militar. Napilitan ang mga kumpanya nga makignegosasyon kag magpromisa nga untaton ang pagpasulod sang militar. Napunggan sang mga tribo ang pagkalbo sa nabilin nga kagulangan sa ila mga dutang ansestral.

Masunod sini napalayas ang kumpanya nga Davao Eastern Mining Corporation sa Alabel sang 1989. Nabawi man sang mga B'laan sa Malapatan ang masobra 500 ektarya nga duta nga masobra isa ka dekada na nga gin-agaw kag ginkontrol sang burukrata nga si Pedro Acharon.

Sa pagsulod sang 1990 naglupok ang pag-alsa sang mga T'boli batuk sa pagpang-ulipon kag tiraniko nga paghari sang negosyante nga si Nocum. Masobra duha ka dekada nga gin-angkon sang pamilya Nocum ang kadutaan sang tribo sa Lakag. Sa panahon nga ini natabo ang mga pagmasaker kag pagpamatay sa mga Lumad para pwersahon sila nga maglayas sa lugar.

Nangin mapag-on nga sandigan sang mga T'boli ang giya kag suporta sang rebolusyonaryong hublag. Sa atubang sang mapintas nga kumprontasyon kag paglagas sang militar, nag-ani sang malapad nga suporta sang publiko kag simbahan ang pag-alsa. Nagmadinalag-on ang mga T'boli sa pagpauntat sa operasyon sang rantso kag asyenda kag dalayon nga napalayas ang negosyante sa lugar.

Nangin inspirasyon ang pag-alsa sa Lakag para sa nagalapad nga oposisyon sa pagmina sa Kematu sang mga poderoso nga burukrata kag nagaharing sahi. Sa pakigbuligay sang masa gin-atake sang BHB ang minahan. Gindis-armahan sini ang mga gwardya kag ginsamad ang iligal nga gintukod nga planta sang *cyanide* kag iban pang pasilidad.

Halin sang dekada 1990 tubtob 2015 nag-igting ang paghimakas sang mga Lumad batuk sa Tampakan Gold-Copper Project. Malahalon ang papel sang mga ligal nga demokratikong aksyong masa sa paglunsar sang malapnagon nga kampanya kontra-mina. Kadungan sini nag-igting ang armadong pag-alsa sang masa kag nagbaskog ang mga aksyong pagsilut sang BHB batuk sa kumpanya kag mga gwardya nga militar sini.

Napunggan man sang kahublagang Lumad kag mangunguma ang plano sang rehimeng Arroyo nga buksan ang malapad nga kadutaan sa Davao del Sur kag Sarangani para sa proyekto nga *jatropha* (tuba-tuba).

Sa pila ka lugar naman sa Sultan Kudarat, nag-agum sang tuhay nga kusog kag kapagsik ang pagbato sang mga Lumad sa ubay sang rebolusyonaryong hublag. Liwat nga ginlunsar sang mga grupong Dulangan-Manobo, Tiruray kag Moro ang ila pagbato sa pagpang-agaw sang duta kag pagpanghimulos ni Consunji. Naglapnag ang ligal nga kahublagan kag kampanya batuk sa operasyong pagtroso kag mina sang DMCI. Naghiliusa man ang BHB kag armadong pag-alsa sang masa sa paglunsar sang kampanyang militar para pangapinan ang dutang ansestral kag interes sang masa. AB

Pagpaantus sa mga Adivasi sang India

Malaparan nga pagpang-agaw sang duta kag pagpalayas sa mga Adivasi o tumandok sang India ang ginadulot sang ginasulong nga bag-o nga layi sa kagulangan sang rehimeng Narendra Modi. Magadugang ini sa daan na nga ginabatas nga pungsodnon nga pagpamigos kag pagpanghimulos sang mga Adivasi lakip ang henosidyo, iligal nga pag-aresto kag mga pag-atake sa idalom sang kampanya nga kontra-insurhensya sang reaksyunaryong gubyernong pungsodnon kag pang-estado (katumbas sang rehiyon).

Ginasulong sang rehimeng Modi, sa ginsumiter nga proposal sang Hunyo 28, ang "pagpadasig sa negosyo" sang mga daku nga kumpanya sa pagmina, pagtroso kag iban pa sa kagulangan sang India. Luyag sini nga padasigon ang proseso sang pagkuha sang "permiso" para masulod sang mga kumpanya ang mga kagulangan.

Ang dutang ansestral sang mga Adivasi manggaranon sa *iron*, saway, bulawan, *zinc, manganese*, *chromite* kag *bauxite*. Daku nga bahin sang ila mga kagulangan ginakuhaan sang troso, uling kag mga kahoy. Ginagamit man ini nga pastuhan kag talamnam sang mga daku plantasyon.

Lakip ang mga multinasyunal nga kumpanyang Adanis kag Ambanis sa mga mapaburan nga paghalog sang estado sang India sa pagsulod sang mga kagulangan sini.

Pagakakason sang amo nga hagna ang nabilin nga ligal nga kinamatarung sang mga Adivasi kag komunidad nga pangapinan ang ila dutang ansestral kag kagulangan. Sa hagna, indi na kinahanglanon nga kuhaon ang pahanugot sang mga *gram sabha* (asembleya sang mga komunidad) agud sudlon ang sakup nila nga kadutaan kag kagulangan. Tuyo sini nga magtukod na lang sang isa ka pungsodnon nga komite nga magaaprubar sa isa ka proyekto kag igasumiter sa gubyerno sang estado para sa nabilin nga proseso.

Ang bag-o nga layi, sa kamatuoran, pagsemento lang kag dalayon nga magabasura sa daan nga wala sang ngipon nga mga layi sa pagamlig sa kinamatarung sang mga Adivasi. Sang 2019, sa kabilugan nga 240 nga ginsumiter nga proyekto sa sentral nga gubyerno, 193 na ang ginhatagan sang rekomendasyon sang subong nga komite sa pag-eksamin. Sakup sini ang 9,220.64 ektarya nga kagulangan para sa proyektong kalsada, tren, pagmina, irigasyon, imprastruktura kag iban pa.

Nagasalampaw nga pagpanghimulos

Masobra 8% sang kabilugan nga populasyon sang India (104.2 milyon o halos pareho kadaku sang populasyon sang Pilipinas) mga Adivasi. Sila mga pungsodnon nga minorya nga ginabug-os sang pila ka gatos nga tribong tumandok nga kadam-an ara sa Central India. Ang mga Adivasi nagapuyo sa mga kagulangan (nga sangkap-at sang bilog nga teritoryo sang India) kon sa diin hugot nga nakahigot ang ila pangabuhian. Madugay na nga ginapahigad kag ginabalewala ang ila kinamatarung sang mga rehimeng Hindutva (nasyunalistang Hindu) kag Brahmanic (pinakamataas nga lebel sa sistemang *caste* o pangkatilingban nga pusisyon sa India.)

Madugay na nga ginapatuman sang reaksyunaryong estado ang henosidyo batuk sa Adivasi. Sa konserbatibong rekord sang National Crime Records Bureau sang pungsod, may ara nga 76,899 krimen batuk sa mga Adivasi halin 2011-2020. Lakip diri ang mga kaso sang pagpanglugos, pagpang-abuso nga pisikal kag pagpatay. Lakip diri ang pagpatay sang mga pwersa sang estado sang 15 katawo sa Nulkatong, distrito sang Sukma sining Agosto 2018.

Sang Hulyo 2021, ginpalayas sang gubyerno sang Madhya Pradesh, rehiyon sa sentro sang India, ang mga komunidad sang mga tumandok nga Bhil kag Barela halin sa ila nga duta. Sang sini lang, ginpalayas man ang mga komunidad sang tumandok sa Chhattisgarh tubtob Andhra Pradesh para hatagan-dalan ang mga proyektong imprastruktura nga wala sang benepisyo sa ila.

Sa pila ka mga lugar, pilit nga nagatukod sang mga kampo sang pulis nga sistematiko nagalapas sa mga tawhanong nga kinamatarung sang mga Adivasi. Ginatukod ang mga kampo sa Parvatpur sa Giridih distrito sang rehiyon nga Jharkhand, Silinger sang mga distrito nga Bijapur-Sukma kag iban pang erya.

Maluwas diri, ginagamit sang sentral kag pang-estado nga gubyerno ang Unlawful Activities (Prevention) Act kag iban pang mga layi para ipiton, atakehon kag piguson indi lang ang mga Adivasi kundi bisan ang mga grupo kag personahe nga nagasuporta sa ila. Malawigan sila nga ginahunong sa mga kulungan sang India.

Labi nga nagsingki ang mga ini sa idalom sang Brahmanic Hindutva (pasismo batuk sa mga minorya nga relihiyon kag manubo nga grupo pangkatilingban) nga rehimen ni Modi. Dugang nga insulto, napilian sang sini lang sang dominante nga partido Bharatiya Janata (BJP) ni Modi bilang pangulo sang pungsod si Draupadi Murmu nga isa ka Adivasi. Ini para pahamuton ang iya paghari sa atubang sang sunod-sunod nga pagpamatay, pag-atake kag henosidyo sa mga Adivasi. AB

Nagkalainlain nga dagway sang krisis kag pagbato sa China

Bisan pilit nga tabunan sang karatula nga "sosyalismo nga may kinaiya nga Chinese," magatuhaw nga magatuhaw ang nagkalainlain nga dagway sang krisis kag pag-antus kag pagpamatuk sang masang mamumugon kag anakbalhas sa idalom sang sistemang kapitalista sa China.

Edukasyon para sa mga daku nga kapitalista

Gin-umpishan sang mga estudyante sang Hunyo 4, 2021 ang hublag protesta batuk sa polisiya nga itransporma ang pribado nga pang-akademiko nga mga unibersidad pakadto sa mga eskwelahan nga bokasyunal. Kilala man ang mga kolehiyo pang-bokasyunal bilang mga eskwelahan para sa teknikal nga kahanasan (pareho sang TESDA sa Pilipinas). Ang polisiya nga ini gin-umpisahan nga ipatuman sang 2014 pa para sabton ang kinahanglanon sang mga kumpanya nga may mga proyekto sa ibang bahin sang kalibutan.

Batuk diri ang mga estudyante bangud wala sang natabo nga konsultasyon, kag labi pa bangud ginakabig nila ini nga labing magapanubo sa kalidad sang edukasyon halin nga manumbalik ang kapitalismo sa pungsod.

Una nga naglunsar sang protesta ang mga estudyante sa duha ka prubinsya, nga gilayon ginsundan sang anom nga iban pa sa masunod nga mga adlaw. Linibo nga estudyante ang nagpartisipar sa mga rali kag panawagan nga boykot sa sulod lang sang pila ka adlaw. Sa mga paghulag sang Hunyo 2021, madamo ang ginbakol kag gindukot, ginkasuhan kag gin-akusahan nga nagagamit sang iligal nga droga. Pareho man sa iban pang protesta sang pumuluyo, gin-akusar sila nga nagapakighimbon sa mga dumuluong. Importante ang pinakaulihi nga hublag protesta sang mga estudyante bangud ginasiling nga ini na ang pinakadaku halin sa mga protesta nga ginpamunuan sang mga estudyante sang Hunyo 4, 1989 kag naglab-ot sa masaker sa Tiananmen.

Pagpang-ulipon sa tunga sang pandemya nga Covid-19

Sang Mayo, ginreport nga duha ka beses nga naglupok ang pagbato sang mga mamumugon sa pagpaantus sa ila sa isa ka pabrika sang elektroniks sa Shanghai, ang pinakadaku kag pinakamauswagon sa syudad sa China.

Bilang sabat sang gubyerno sa padayon nga paglapta sang Covid-19 sa pungsod, ginpatuman sini sa syudad ang pagkulong sa mga mamumugon para padayon nga magtrabaho. Bisan pa man, indi sini malikawan ang paglinaton. Dugang sa restriksyon sa paghulag, indi man makatarungan ang sweldo sang mga mamumugon sa panahon nga nakulong sila sa pabrika, kag kulang ang pagkaon kag iban pang suplay. Antes pa man ang polisiya nga ini daan na nga mas manubo pa sa minimum ang kinaandan nga sweldo sang mga mamumugon sa Shanghai. Ini ang nagtulod sa mga mamumugon nga batuan ang mga bantay nila, bisan ang mga maton nga ginpadala sang kumpanya.

Bangud indi lang sa Shanghai ang sakop sang pagkulong sa mga mamumugon, ginapatihan nga madamo pa nga ibang pabrika sa pungsod ang nagahana sa pagprotesta.

Sa madason nga bulan, mga mamumugon sa sanitasyon kag koleksyon sang basura naman ang nagprotesta. Ginbarikadahan nila ang isa ka kalsada sa syudad sang Changge sa prubinsya sang Henan bilang protesta sa indi paghatag sang ila sweldo. Gilayon nga ginlusob sang mga pulis ang mga mamumugon, nga maisog naman nga nagbato.

Pagpang-abuso sang mga bangko

Sa Henan man natabo ang serye sang mga protesta sang mga depositor sang bangko sang Abril tubtob Hulyo. Nagdagsa ang mga depositor pagkatapos ginbalita nga indi na nila makuha ang ila mga ginpatago. Sa protesta sang Hulyo, naglab-ot sang masobra 1,000 ang nag-entra. Kag pareho sa madamo nga iban pa, mapintas nga ginbungkag sang daku nga numero sang mga pulis kag maton ang kubay sang mga depositor. Madamo man sa mga depositor ang ginmarkahan nga may Covid-19 para punggan nga maggwa kag magprotesta.

Panugod nga apektado sang serye sang "bank run" (tawag sa pagdagsa sang mga depositor para mag-kubra sang ila nga ginpatago) ang apat ka bangko, nga ginatantya nga may 400,000 alawans nga nagabalor sang minilyon nga dolyar. Ginapatihan nga nadula ang kwarta bangud gingamit ini sang mga bangko sa mga naputo nga pamuhunan.

Nagsugpon ini sa nagahana nga krisis sa pabalay sa pungsod. Masobra 300 proyektong pabalay sa masobra 100 syudad ang nawad-an sang pondo pagkatapos gin-untat sang mga kostumer ang pagbayad. Sa mga eryang urban sa China, kinaandan nagalab-ot sa 78% sang personal nga natipon sang pumuluyo ginatigana sa pagbayad sa pabalay antes pa man ini makumpleto. Pareho sang mga bangko, ginamit man sang mga kapitalista sa pabalay ang kwarta sang mga kostumer sa ibang pamuhunan. Sa panugod nga tantya, nagalab-ot ini sang masobra $100 milyon. AB